

Elisabeta: O poveste remarcabilă despre greutate, dârzenie și realizări

Dragă mămică,

Trebuie să recunosc că eu mult timp nu te-am înțeles tine. Ca atunci când am găsit o ascuțitoare de creioane pe care cineva a pierdut-o pe-afară. Eu am vrut să o păstrez, dar m-ai făcut s-o duc înapoi de unde am luat-o. Sau mai târziu când fratele meu și cu mine eram neastâmpărați și ne-ai bătut cu peria de păr care s-a rupt prompt și toți am izbucnit în râs deși ne durea. Ne-ai împins să obținem studii superioare pe care tu nu le-ai putut avea deși ți le-ai dorit așa de mult.

Mi s-a părut că ești prea aspră cu noi, dar de fapt tu ai vrut ce e mai bun pentru noi; ai vrut să devenim membri buni și respectabili ai societății. Mai presus de toate, ne-ai dat o viață care a fost neînchiptă mai bună decât a ta.

Mama nu ne-a spus niciodată prea multe despre copilăria și tinerețea ei pentru că a fost prea sumbră și dureroasă. Totuși, am reușit să adun câteva fragmente remarcabile. Născută în împrejurări neguroase într-un sătuc de munte lângă pădure, cu un pârau, o biserică și o fabrică de sticlă demult abandonată, Elisabeta (Erzsi, cum i se spunea) a fost crescută mai mult de cele două mătuși ale ei. Mătușa Jeni locuia în vecini și ea a figurat proeminent în amintirile plăcute. La vârsta de 8 ani mama Elisabetei, fiind o mamă singură cu trei fiice, fără ajutor sau mijloace materiale de supraviețuire, a trebuit să o dea în grija celeilalte mătuși, Lina, care locuia într-un sat situat la oarecare distanță.

Mătușa Lina avea două fiice și un soț, așa că Erzsi a fost întotdeauna tratată ca o servitoare. La 8 ani trebuia să-și câștige existența. Într-o dimineață de toamnă devreme, familia se îndrepta să culeagă ceapa pe care o cultivau pe câmp. Era frig cum mergea ea desculță prin iarba plină de rouă: „Mătușă, mi-e frig la picioare”. „Nu-ți face griji dragă, soarele va ieși în curând și te va încălzi” - dar nu s-a mai arătat soarele în ziua aceea.

După ce mătușa Lina a murit, i-a cerut unchiului ei niște bani pentru a-și cumpăra o rochie; cea pe care o purta era zdrențuită. Unchiul Dumitru nu avea bani, dar în schimb i-a oferit lui Erzsi un mic teren unde ea să-și poată cultiva ceapă spre vânzare. Pe atunci nu existau magazine în apropiere iar să călătorești dura mult timp și era dificil, așa că după ce a strâns destui bani, și-a cumpărat pânză de la un negustor ambulant, cu gândul să-și facă rochia cu mâna ei. Una dintre cele două verișoare cu care locuia însă a văzut pânza și i-a smuls-o din mână.

Toate acestea se întâmplau în timpul celui mai mare război din istoria omenirii care se desfășura inclusiv în satul lor. Imaginați-vă: copil de 8 ani fiind, să vezi parașutiști morți atârând de hamurile lor agățate în copaci. Și imaginați-vă că trebuie să petreceți ore întregi într-un adăpost anti-aerian improvizat în curtea din spatele casei. Într-o zi după ce bombardamentul s-a terminat, au ieșit din adăpost și au intrat în casă crezând că sunt în siguranță de acum. Nici 10 minute mai târziu, un bombardier singuratic, a vrut să scape de muniție și s-a nimerit să arunce o bombă chiar pe adăpostul unde fuseseră ei, pulverizând-l complet.

Foametea a început deja spre sfârșitul războiului. Deoarece bărbații au fost recrutați la război și femeile uneori au fugit de război, nu a mai avut cine să muncească și recoltele au putrezit pe câmp. Mama și-a amintit că uneori soldații germani aveau milă de copii și le dădeau mici bucățele de ciocolată din rațiile lor de război. Când cursul războiului s-a inversat, a venit armata rusă și confiscau alimente de la populație pentru a-și hrăni trupele. Ușa s-a deschis deodată și soldatul a intrat în casă. Unchiul Dumitru i s-a așezat în cale în caz că soldatul ar fi încercat să ajungă la magazia unde își țineau puținele provizii de mâncare. Atunci soldatul a

îndreptat arma spre el și l-a amenințat: „dă-mi mâncarea sau te omor pe loc, aici în fața copiilor tăi!”. Ocupația a durat câțiva ani și de acum erai o adolescentă, alergând să te ascunzi de fiecare dată când ai zărit un soldat rus. Aveau reputația de a abuza fetele tinere ca tine, iar tu erai hotărâtă să eviți soarta mamei tale.

Ai înțeles instinctiv că educația îți va oferi oportunități în viață și nu doar că te-ai străduit la școală cât ai putut mai bine, dar le-ai mai și ajutat pe surorile tale mai mici. Uneori trebuia să o porți pe Iolanda (Yoli), cea mai mică, în cârcă atunci când o dureau picioarele din cauza drumului de câțiva kilometri până la școală.

Din punct de vedere social mama era mai retrasă și nu a avut mulți prieteni, dar cei pe care i-a avut au fost foarte apropiați. A ținut legătura cu toți prietenii adevărați pe care și i-a făcut încă de la școală, toată viața până acum câteva luni.

Anii de comunism au fost lungi, cu muncă grea în fabrică 6 zile pe săptămână și foarte puține vacanțe, la prelucrarea metalelor grele și reci. Te-ai întărit și ai acceptat viața asta, reușind chiar să câștigi premii pentru ce mai bună lucrătoare. Fotografiile erau rare și scumpe în acele vremuri dar cea mai frumoasă poză a ta este de pe una dintre acele panouri de premiere. Când nu lucrai în ture, petreceai multe ore stând la coadă chiar și pentru alimentele cele mai de bază; în călduri înăbușitoare sau în frig, unde picioarele îți erau tot reci.

Ai cunoscut dragostea vieții tale, pe tata, la petrecerea de logodnă a prietenei tale cele mai bune. Când ai luat inițiativa și l-ai invitat pe tata la un dans la început el te-a refuzat, deși îi plăcea de tine, doar pentru că nu a știut niciodată să danseze. Dar ai perseverat ca întotdeauna și l-ai învățat câțiva pași simpli de dans. A fost o dragoste la prima vedere, care a rezistat timp de 62 de ani. Ai așteptat 3 ani lungi ca tata să termine armata (serviciul militar obligatoriu). Nu ai avut nici o nuntă propriu-zisă. Doar v-ați pus la coadă la primărie și, când v-a venit rândul, ați semnat actele de căsătorie după care v-ați grăbit înapoi la muncă. Da, așa erau „nunțile” în acele vremuri. Fără multe pregătiri, fără rochie de mireasă sau petrecere.

Ca mamă a doi copii care și muncea, ai învățat singură să gătești, să faci prăjituri, să croiești și să croșetezi haine pentru familia ta. Ai avut succes în viață. Cu o hotărâre de oțel, ți-ai crescut copiii, ai cumpărat o casă și o mașină. Ți-ai iubit familia atât de mult încât nici nu ai clipit când a trebuit să te îmbarci într-un avion pentru prima dată în viață și, în ciuda unei bariere lingvistice, singură într-un mediu necunoscut, să traversezi marele ocean și să-ți vizitezi cei doi fii aici, în Canada. Nu te-ai gândit mult când ai cerut să lași în urmă tot ceea ce ai construit cu sudoarea și lacrimile tale în atâția ani. Nu te-ai simțit niciodată dezrădăcinată atâta timp cât erai înconjurată de familie; și ți-ai făcut și prieteni noi, adevărați și aici, pentru că așa ești tu.

După un număr de ani și cu sănătatea în declin, chiar și luna trecută la spital, și din nou trebuind să depășești o barieră lingvistică, tu ai reușit să-ți găsești fani. O tânără asistentă te-a complimentat pentru ochii tăi frumoși. Un infirmier a fost atât de impresionat de faptul că în ciuda durerilor, tu ai avut întotdeauna un zâmbet pe buze. El nu știa cu cine are de-a face!

Acum două săptămâni, în chinurile bolii care ți-a imobilizat picioarele și câteva zile mai târziu ți-a luat puțința de a vorbi, de a înghiți și, în cele din urmă, de a respira, tu mi-ai spus ceva extraordinar. Că erai grăbită să mergi la mătușa Jeni să-ți iei rochia de mireasă. „Rochie de mireasă? – întreb eu”. „Da, azi este o zi aglomerată. Trebuie să ridic rochia, să termin ultimele cusături la tiv și să mă pregătesc pentru noaptea cea mare. Sincer să spun nu prea am chef de petrecere acum, dar preotul mi-a cerut să fiu mireasă și lui nu am putut să-i spun nu”. La început am pus vorbele astea pe seama halucinațiilor care deveneau din ce în ce mai frecvente, dar apoi m-am gândit mai bine și dintr-o dată am înțeles totul. Vedeți dumneavoastră, în limba maghiară cuvântul „mireasă” este un cuvânt compus, care se traduce aproximativ prin „femeie cerească” sau „femeia raiului”. În gândurile ei, mama pregătea rochia

pe care n-a ajuns niciodată să o aibă în copilărie nu pentru o nuntă, ci pentru a-l întâlni pe Domnul.

Acum câteva zile ne-am adunat toată familia lângă patul ei și am petrecut o seară magică împărtășind amintiri frumoase. Deși nu putea să vorbească, mama ne-a bucurat cu multe zâmbete și mai mult a zâmbit strănepoatei ei de patru luni, care zâmbea și ea la străbunica așa cum face de obicei. Mama s-a conectat mereu foarte bine cu copiii; i-a iubit mult. După acea seară noi suntem cu toții împăcați acum cu soarta.

Fie ca să-ți simți mereu picioarele calde și confortabile de acum înainte, iubita noastră Soție, Mamă, Soacră, Bunică și Străbunică!

Fie ca Domnezeu, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Cristos cel Înviat a treia zi din morți, să primească sufletul tău în Împărăția Sa cea cerească unde “nu e nici durere nici suspin, doar viață veșnică”. Amin!

Cristos a înviat! Adevărat a înviat!